

LILLEHAMMER
KOMMUNE

Hvordan har coronasituasjonen påvirket kommunens arbeid med rus, psykiatri, vold mm. Har behovet økt?

Ragnhild Bakken og
Anne Karin Lien

LILLEHAMMER
KOMMUNE

Psykisk helse og rus i coronatiden

1. Sentral informasjon
2. Endringer lokalt
3. Tilpasninger i lokale tilbud det siste året

Tall og endringer baserer seg på undersøkelser som er gjort over kort tid og tar ikke høyde for andre grunner for variasjoner

Sentral informasjon

- Det er foretatt mange ulike undersøkelser i ulike målgrupper i perioden fra 12.03.20-31.12.20
- Dette er et utdrag fra noen av de, uavhengig av antall som gir datagrunnlaget
- Noen undersøkelser er gjort generelt i befolkningen og opplevelse av psykisk helse, i store byer med stort smittetrykk, mens andre undersøkelser er foretatt knyttet til særskilte målgrupper innen psykisk helse

Sentral informasjon

- Studier fra flere land har vist til dels dramatiske økninger i andelen voksne som rapporterer høye nivåer av psykiske plager de første månedene av pandemien
- I perioden 18. november–4. desember ble i overkant av 58 000 nordmenn invitert til en omfattende spørreundersøkelse om smitteverntiltak, livskvalitet og psykisk helse
- En del av deltakerne deltok også i folkehelseundersøkelser det siste året før koronapandemien. Derfor har man hatt muligheter til å følge endringer i livskvalitet og psykisk helse for de samme personene fra før pandemien til november–desember 2020
- Flere sliter med ensomhet og psykiske plager og en av fire er ikke fornøyd med livet
- Det gjelder særlig i Oslo og Bergen hvor smitteverntiltakene har vært mer omfattende enn ellers i landet
- Det har vært et meget stor økning i antallet som kontrakter hjelpetelefoner som Mental Helse og Kirkens SOS

Sentral informasjon

- Det er gjort en studie som har sett på diagnostiserbare psykiske lidelser fremfor mer allmenne psykiske plager under pandemien
- Man fant stabile nivåer av psykiske lidelser, selvmordstanker og selvmord i befolkningen de første seks månedene av koronapandemien sammenlignet med nivået rett før pandemien
- I april fant man en nedgang i psykiske lidelser
- Det har vært spekulert i om nedstengingen av samfunnet førte til lavere stress generelt i den perioden.
- Det kan også være at folk mobiliserte ekstra i den ekstraordinære situasjonen vi opplevde da
- Men foreløpig vet vi lite om faktorer som kan ha hatt beskyttende virkning på den psykiske helsen i denne perioden

Sentral informasjon

- Norge har hatt lavere smittetall, innleggelser og dødsfall sammenlignet med mange andre land
- Tiltakene i Norge har også vært relativt mindre inngripende og av kortere varighet
- Norge har et velfungerende helsetilbud, økonomisk kompensasjon for sykefravær og arbeidsledighet, og økonomiske støtteordninger for næringsliv under pandemien
- Disse forholdene kan muligens ha vært med på å redusere sjansen for psykiske lidelser som følge av pandemien i Norge i de første månedene

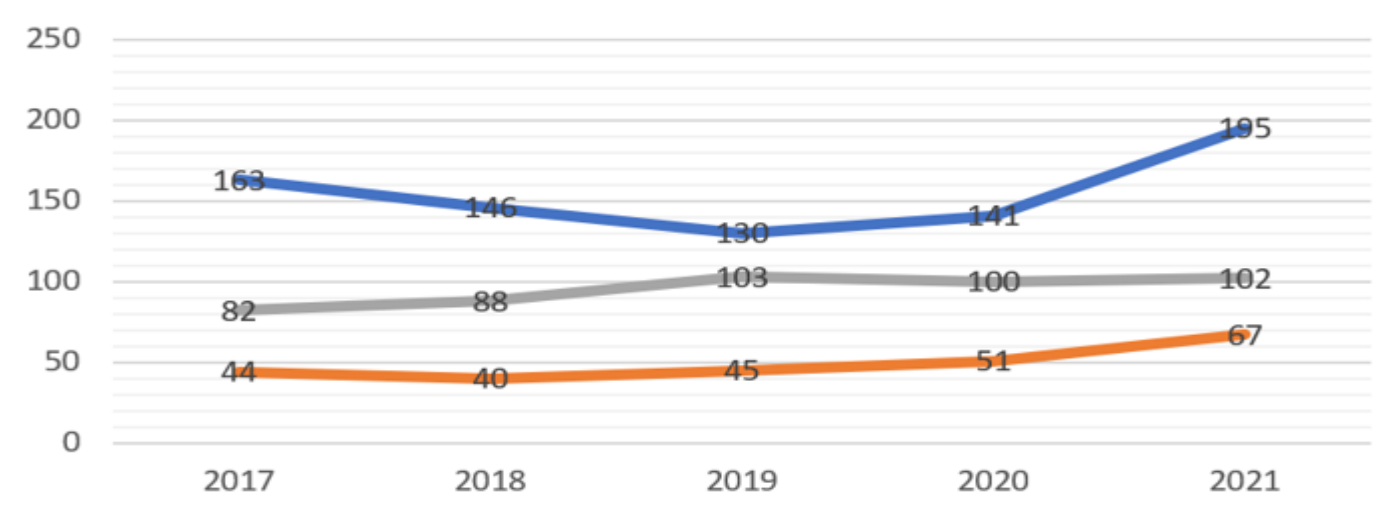
Sentrale tall

- Man lurer på hva slags konsekvenser Covid-19 vil ha for psykisk helsearbeid i Norge
- Klarer tjenestene å imøtekomme det økte behovet i befolkningen
- Krisen innebærer en usikkerhet for mange brukere av tilbud og behandling i kommune- og spesialisthelsetjenesten
- Rusmiddelbrukere er en spesielt utsatt gruppe
- Mange opplever at det er vanskeligere å be om hjelp
- Vansker med å holde døgnrytme, passivitet og dårligere evne til å ta vare på seg selv nevnes også av flere
- Stillere og mindre trøkk i samfunnet er bedre for noen

Endringer lokalt

	2017	2018	2019	2020	2021
Psykisk helseteam (rask hjelp psykisk helse)	163	146	130	141	195
Bo- og oppfølgingstjenesten	44	40	45	51	67
Rustjenesten	82	88	103	100	102

Det har vært stabilt i rustjenesten men en stor økning i målgruppen de med lette Problemer og de med alvorlige og langvarige problemer

Endringer lokalt

- En stor økning i henvendelse generelt
- Stor pågang fra unge spesielt studenter med angst og depresjonsproblemer
- Gjenkjennbart det som sentrale studier viser; større grad av ensomhet, redsel for fremtiden og generell utrygghet
- Bekymring for målgruppen med rusproblemer
- En belastning for ansatte; større pågang av pasienter og man skal jobbe under andre forhold, samtidig skal man ivareta seg selv

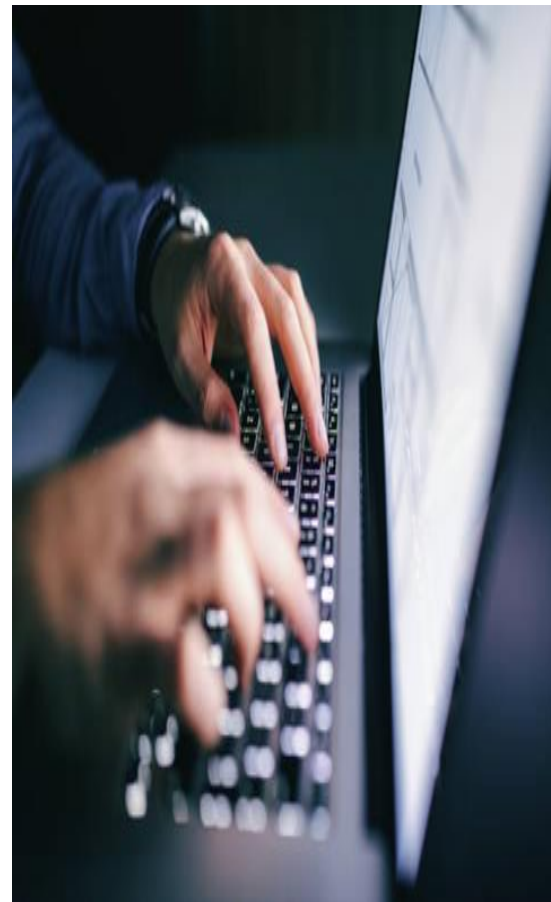
Tilpasninger i lokale tilbud det siste året

- Økonomisk tilskudd fra statsforvalter til feltet psykisk helse og rus arbeid
- Ingen tilbud ble lagt ned men ble tilpasset smittevernkrav
- Ansatte en person i 20 %s tilling fra august og ut året som spurte bruker om behov
- Noen tilbud ble gitt ute; for eksempel Gamleveien 101 (lavterskel rustilbud) etablerte sosialt tilbud ute
- Rustjenesten jobbet mer ute; møtte bruker ute; delte ut brukerutstyr, informerte om smittevern og ernæring
- Jobbet tetter med for eksempel Havang slik at vi sammen hadde en oversikt over målgruppen
- Tjenesteområdet har tett dialog med politiet
- Tjenesteområdet har en avtale med Nokas vaktseksjon som omhandler «akutt» hjelp, betjening av uroknapper og ellers generelt tilsyn i ulike bomiljøer

Tilpasninger i lokale tilbud det siste året

- De fleste med lettere problemer fikk tilbud om digitale samtaler
- Kurs ble etablert digitalt eller avholdt i kinoen for å ivareta smittevern
- Faglig veiledning og undervisning ble holdt digitalt for ansatte lokalt og interkommunalt
- Vernerunder nå som sier noe om utfordringer med stor pågang, smittevernhensyn og hjemmekontor
- Vi skal gjøre en undersøkelse blant ansatte og brukere/pasienter om hvordan det siste året har vært og hva vi kunne ha gjort annerledes

Endringer lokalt - legevakt

- Det har generelt vært flere henvendelser enn normalt innen psykisk helse siste året
- De som kontakter legevakt jevnlig har økt
- Det har også vært flere henvendelser fra studenter
- Andre som henvender seg og er bekymret for eksempel medstudenter eller venner

Endringer lokalt - politi

- Den store økningen i vold i hjemmet som noen kommuner opplever er ikke gjenkjennbart lokalt
- Det er en problemstilling det jobbes mye med, da gjerne i samarbeid med Barnehusene
- Det er en stor økning de siste år i behov for bistand til helsevesenet inne psykisk helse og rus
- Det gjelder transport av pasienter til lege, generell bistand i hverdagen, for å handtere uønsket adferd og for å trygge helsepersonell
- Tett dialog med nærliggende institusjoner om bekymring rundt utskriving
- Det oppleves at knapphet på ressurser i helsevesenet gjør at handtering av deler av pasientgruppen overlates til politiet

